

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE INDIVIDUAL INNOVATIVENESS AND ACADEMIC SUCCESS IN NURSING STUDENTS

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL YENİLİKÇİLİK DURUMLARI İLE AKADEMİK BAŞARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Ganime Esra Soysal

Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Bolu

Received: 06 April 2021; **Accepted:** 25 April 2021; **Published:** 15 June 2021

Abstract

This research was carried out to examine the innovation profiles of nursing students and to determine the relationship between individual innovation levels and academic achievement. The universe of the descriptive research was 661 students enrolled in a nursing department. The sample was determined by disproportionate cluster sampling method and 510 (77,1% of all) students who provided complete information were included in the study. The data were collected using the "Information Form" and "Individual Innovation Scale" prepared by the researchers. The data were analyzed in a statistical program using frequency-percentage, arithmetic mean, standard deviation, correlation, t test and ANOVA tests. The average age of the students was $20,7\pm 1,6$ and 81,0% were women and 55,3% were Anatolian High School graduates. 94,9% of the students had participated in a seminar and conference before, but 85,9% did not attend it related to innovation and 96,7% did not take courses about innovation. 25,9% of students were following social media accounts related to innovation. 30,6% of the students had an innovative idea for daily life and 23,3% for nursing practices. The total innovation scale score was $64,1\pm 8,0$. The students' level of innovation were low. When the individual innovation scale mean scores were compared between the classes, there was a statistically difference between the groups ($p\leq 0,001$). The mean scores of the fourth ($65,9\pm 8,5$) and third grade ($65,9\pm 9,9$) students were higher than second ($63,2\pm 7,2$) and first grade ($62,5\pm 8,0$) students. No statistically significant relationship was determined between the students' innovation levels and their academic averages ($p\geq 0,05$). The results indicated that nursing students were skeptical ($64,1\pm 8,0$), interrogator and did not have sufficient knowledge about innovations. Despite the low level of innovation, a quarter of them had an innovative idea for daily life or nursing practices. For this reason, it is recommended that innovative courses take place in the curriculum.

Keywords: Individual innovation, Nursing, Academic Success, Innovation

Corresponding Author: Ganime Esra Soysal, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Gököy Kampüsü, 14030, Bolu, Türkiye, E-mail: ganimeesrasoysal@gmail.com

Özet

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin yenilikçilik (inovasyon) profillerini incelemek ve bireysel yenilikçilik düzeyleri ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile gerçekleştirildi. Kesitsel ve tanımlayıcı tipte gerçekleştirilen araştırmanın evrenini, bir hemşirelik bölümüne kayıtlı 661 öğrenci oluşturdu. Örneklem, oransız küme örnekleme yöntemi ile belirlendi ve çalışmaya katılmayı kabul eden ve eksiksiz bilgi veren 510 (tüm öğrencilerin %77,1'i) araştırma kapsamına alındı. Veriler, araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan "Bilgi Formu" ve "Bireysel Yenilikçilik Ölçeği" kullanılarak toplandı. Veriler bir istatistik programında frekans-yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, korelasyon analizi, t test ve ANOVA testleri kullanılarak analiz edildi. Öğrencilerin yaş ortalaması $20,7 \pm 1,6$ olup, %81,0'i kadın, %55,3'ünün anadolu lisesi mezunu olduğu görüldü. Öğrencilerin %94,9'u daha önce bir seminer ve konferansa katıldığı fakat %85,9'u yenilikçilik/inovasyon ile ilgili seminer ve konferanslara katılmadığı ve %96,7'si yenilikçilik ile ilgili ders almadığını bildirildi. Öğrencilerin %25,9'u sosyal medyada yenilikçilik ile ilgili hesapları takip ettiğini, %30,6'sı günlük hayata yönelik, %23,3'ü hemşirelik uygulamalarına yönelik yenilikçi bir fikri olduğunu belirtti. Araştırmada öğrencilerin bireysel yenilikçilik toplam ölçek puan ortalamasının $64,1 \pm 8,0$ olduğu belirlendi. Bireysel yenilikçilik puan ortalamaları sınıflar arası karşılaştırıldığında, gruplar arası istatistiksel anlamlı farkın olduğu ($p \leq 0,001$); dördüncü ($65,9 \pm 8,5$) ve üçüncü sınıf ($65,9 \pm 9,9$) öğrencilerinin puan ortalamalarının; ikinci sınıf ($63,2 \pm 7,2$) ve birinci sınıf ($62,5 \pm 8,0$) öğrencilerinin puan ortalamalarından daha yüksek olduğu görüldü. Araştırmada öğrencilerin yenilikçilik düzeyleri ile akademik ortalamaları arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki belirlenmedi ($p \geq 0,05$). Sonuçlar, hemşirelik öğrencilerinin aldıkları ölçek puanlarına ($64,1 \pm 8,0$) göre kuşkucular grubunda oldukları, yeniliklere karşı sorgulayıcı, yenilikçiliğe ilişkin yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıklarını gösterdi. Yenilikçilik puan ortalamalarının düşük olmasına rağmen yaklaşık dörtte birinin günlük hayata ya da hemşirelik uygulamalarına yönelik yenilikçi bir fikrinin olduğu görüldü. Bu nedenle yenilikçi fikirlerini hayata geçirmelerini sağlayacak derslerin öğretim programlarında yer alması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bireysel yenilikçilik, Hemşirelik, Akademik Başarı, İnovasyon

GİRİŞ

Yenilik inovasyonun önemli bir parçası olmakla birlikte tam olarak aynı anlamda değildir. Yenilikçilik bilim ve teknoloji alanındaki bir fikrin teori ve eylem açısından somut bir sonuç olarak ortaya koymaktır. Topluma ve bireye yarar sağladıktan ya da benimsendikten sonra yenilikler artık inovasyon olarak değerlendirilir (1,2). Dünya,

son yıllarda hızlı bir değişim geçirmekte ve hemşirelik bakımı da bu değişimden etkilenmektedir. Bu değişime uyum sağlayabilmek, devamlılığı sürdürebilmek için yeniliklere açık olmak, analiz edebilmek, entegre ederek uygulamak, üretebilmek, ürettiklerini topluma faydalı hale getirerek sunmak ile mümkündür. Tanımlanabilir, ulaşılabilir ve ümit vaat eden her

şey, sağlığın geliştirilmesi, hastalıkların önlenmesi ve hasta bakım yönetiminin iyileştirilmesinde araçlar olarak kullanılabilir. Bu nedenle yenilikçilik, sağlık hizmetlerinde bakım kalitesini artırmak için bu önemlidir. Yeni ve yaratıcı bir şeyin parçası olmak ve yeni bir şey yapmak öncelikle öğrenmeye isteklilikten doğar ve heyecan verir (3). İnovasyon sürecinde başarıyı elde edebilmek için öncü olan bireylerin yeniliklere ilgi duyan diğer insanları bir araya getirmesi için destek olunmalıdır Bu bağlamda Uluslararası Hemşirelik Konseyi (International Council of Nurses- ICN) ve Avustralya Sağlık Çalışanları Emeklilik Kurumu (Health Employees Superannuation Trust Australia-HESTA) gibi kuruluşlar hemşirelikte inovasyon ve hemşirelikte yenilikçilik ödüllerinin her yıl verilmesini kararlaştırmışlardır (4). Hemşireleri mesleki ve kişisel olarak gelişmelerine katkıda sağlamanın yolu; yaratıcı fikirlerine değer vermek ve proje üretmeleri, yönetmeleri ve inovatif girişimlerde bulunmalarına destek olmaktan geçmektedir (1).

Günümüzde teknoloji ve bilime karşı bakış açısı değişmekte ve hızlı bir dönüşüm gerçekleşmektedir. Sağlık bakım hizmetlerindeki değişimler sağlık profesyonellerinin eğitim süreçlerini etkilemektedir. Gelişimin, değişimin, farklılaşmanın ve yaratıcılığın temel unsuru ve en etkili yolun yenilikçilik (inovasyon) olduğu kabul edilmektedir. Yenilikçilik ekonomik ve toplumsal fayda sağlayacak teknolojik ve bilimsel çalışmalarla bir yenilik ve buluş yaratma süreci

olarak ifade edilmektedir (5). Ulusal Hemşireler Birliği (National League for Nursing-NLN) 2003'te "Hemşirelik Eğitiminde Yenilikçilik: Reforma Çağrı" başlıklı bir rapor yayınlamıştır (6).Yenilikçilik hemşirelik bakım uygulamalarının ve hemşirelik eğitiminin kaçınılmaz bir sonucudur. Hemşireler sağlığı korumak ve geliştirmek, hastalıkları önlemek, hastalıkların bakımı ve tedavisi için daha iyi yollar bulmak ve yeni bilgiler öğrenmek için yenilikçi olmalıdır (2).

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin yenilikçilik profillerini incelemek ve bireysel yenilikçilik düzeyleri ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacı ile gerçekleştirildi.

GEREÇ VE YÖNTEM

Tanımlayıcı tipte bu araştırma, Mayıs-Haziran 2018 tarihleri arasında yürütüldü. Araştırmanın evrenini Abant İzzet Baysal Üniversitesi'nde hemşirelik bölümüne kayıtlı 661 öğrenci oluşturdu. Örneklemi ise çalışmaya katılmaya gönüllü olan 535 öğrenciden veri toplama formuna tam bilgi veren 510 öğrenci çalışmanın örneklem grubunu oluşturdu. Veri toplama formu iki bölümdü. İlk bölüm araştırmacılar tarafından oluşturulan (referans eklenmeli) sosyo-demografik özellikler, hayata ve mesleğine dair yenilik fikri olup olmadığı açık uçlu sorulardan oluştu. İkinci bölümde ise 1977 yılında H. Thomas Hurt, Katherine Joseph ve Chester. D. Cook tarafından geliştirilmiş (7) ve 2014 yılında Sarıoğlu tarafından geçerlik ve güvenilirliği yapılmış "Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ)" kullanıldı (1). BYÖ, 18 madde ve 3 alt

boyut (fikir önderliği, değişime direnç, risk alma) içeren likert tipi (kesinlikle katılmıyorum: 1, katılmıyorum: 2, kararsızım: 3, katılıyorum: 4, kesinlikle katılıyorum: 5) bir ölçektir. Ölçeğin fikir önderliği, değişime direnç ve risk alma alt boyutları yer almaktadır. Ölçeğin 11 maddesi pozitif iken 7 maddesi negatiftir. Ölçek puanlamasında negatif maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçek alt boyut ve toplam puan değerleri her maddeden alınan puanların toplanmasıyla elde edilmektedir. Ölçekten toplam olarak en az 18 en fazla 90 puan alınmaktadır. Bu yöntemine göre 82 puan ve üstü yenilikçiler, 75-82 arası öncüler, 66-74 arası sorgulayıcılar, 58-65 kuşkucular, 57 ve altı gelenekçiler olarak sınıflandırılmaktadır. Sarıoğlu ve ark. tarafından geçerlik ve güvenilirliği yapılan ölçeğin Cronbach Alpha değerleri 0,89 olarak bildirmektedir (1). Bu çalışmanın Cronbach Alpha değerleri ise 0,78 olarak bulundu.

Veriler bir istatistik programında frekans-yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, korelasyon analizi, t test ve ANOVA testleri kullanılarak analiz edildi. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için Skewness (çarpıklık) ve Kurtosis (basıklık) değerleri kullanıldı. Skewness ve Kurtosis değerleri -2 ile +2 arasında normal dağılım göstermektedir (8). Tablolarda bulunan p değerinin 0,05'den küçük olduğu durumlarda grupların arasında anlamlı bir fark olduğu, p değerinin 0,05'den büyük olduğunda durumlarda ise grupların arasında anlamlı bir fark olmadığı şeklinde yapılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce, araştırma kurumundan yazılı onay ve gerekli izinler alınmıştır (Tarih: 07/05/2018; Sayı: 73351307-605.01). Tanımlayıcı özellikler ve BYÖ'ni içeren anket formu uygulanmadan önce öğrencilere çalışma ile ilgili açıklama yapılmıştır. Anket formuna isim yazmalarının gerekmediği belirtilmiştir. Böylece öğrencilerin anketi baskı altında kalmadan rahat bir şekilde doldurmaları sağlanmıştır. Katılmaya gönüllü olanlara anket uygulanmıştır. Anketin tamamlanması yaklaşık 15 ila 20 dakika sürmüştür.

BULGULAR

Katılımcıların yaş ortalaması $20,7 \pm 1,6$ (min:18 maks:25) olup, %81,0'i kadın, %55,3'ü Anadolu lisesi mezunudur. Öğrencilerin en uzun yaşadığı bölgeler sırasıyla %30,4 ile şehirler ve %29,2 ile büyükşehirler olup, %71,8'inin gelir düzeyinin orta seviyede olduğu görüldü (Tablo 1).

Öğrencilerin %93,7'sinin herhangi bir hemşirelik kuruluşuna üye olmadığı, üye olan öğrencilerin 90,6'sının Hemşirelik Öğrenci Hemşireler Derneği (ÖHDER)'ne ve %9,4'ünün ise Türk Hemşireler Derneği (THD)'ne üye olduğu görüldü.

Herhangi bir hemşirelik kuruluşuna üye olma durumu sınıflar arası karşılaştırıldığında aralarında istatistiksel anlamlı bir farkın olduğu ($p \leq 0,05$); öğrencilerin %15,4 ile en çok üçüncü sınıfta dernek üyeliğinin bulunduğu belirlendi. Eğitim hayatı boyunca öğrencilerin %94,9'unun seminer ya da konferansa katıldığı konferansa konularının

%14,1'inin yenilikçilik/inovasyon, %22,0'sinin girişimcilikle ilgili olduğu belirlendi.

Tablo 1. Hemşirelik öğrencilerine ilişkin bazı tanıtıcı özellikler (n:510).

| Tanıtıcı özellikler | Sayı (n) | Yüzde (%) |
|----------------------------------|------------|------------|
| Cinsiyet | | |
| Kadın | 413 | 81.0 |
| Erkek | 97 | 19.0 |
| Sınıflar | | |
| 1.Sınıf | 138 | 27.1 |
| 2.Sınıf | 139 | 27.3 |
| 3.Sınıf | 136 | 26.7 |
| 4.Sınıf | 97 | 19.0 |
| Mezun olunan lise | | |
| Anadolu Lisesi | 282 | 55.3 |
| Sağlık Meslek Lisesi | 94 | 18.4 |
| Lise | 83 | 16.3 |
| Diğer | 51 | 10.0 |
| En uzun süre yaşadığı yer | | |
| Köy | 65 | 12.7 |
| İlçe | 141 | 27.6 |
| Şehir | 155 | 30.4 |
| Büyükşehir | 149 | 29.2 |
| Gelir düzeyi | | |
| Gelir giderden az | 70 | 13.7 |
| Gelir gidere eşit | 366 | 71.8 |
| Gelir giderden fazla | 74 | 14.5 |
| Toplam | 510 | 100 |

Öğrencilerin yenilikçilik/inovasyon ile ilgili konferansa-seminere en çok %15,8 oranı ile ikinci ve %20,6 oranı ile dördüncü sınıfta katıldığı; girişimcilikle ilgili konferansa/seminere ise en çok %6,5 ile üçüncü ve dördüncü sınıfta katıldığı ve sınıflar arası farkın istatistiksel olarak iki durumda da anlamlı olduğu görüldü ($p \leq 0,05$). Öğrencilerin sadece %3,3'ünün yenilikçilik/inovasyon ile ilgili ders aldığı, bu derslerin %2,2'sinin dördüncü sınıfta alındığı belirlendi görüldü. Tüm öğrencilerin %30,8 (157)'sinin hayata yönelik ve %23,3'ünün hemşireliğe yönelik bir yenilik/inovasyon fikri olduğu görüldü. Hayata

yönelik yenilik/inovasyon fikri olduğunu belirten öğrencilerin %97,4'ü fikri ile ilgili bilgi vermek istemediğini, hemşireliğe yönelik fikri olan öğrencilerin ise %92,4'ü fikri ile ilgili bilgi vermek istemediğini belirtti. Ayrıca hayata ya da hemşireliğe yönelik yenilik/inovasyon fikri olan öğrenciler sınıflar arası karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görüldü ($p \geq 0,05$) (Tablo 2).

Öğrencilerin hayata yönelik yenilikçilik/inovasyon ile ilgili fikirleri içinde; “rutin işlerde yer alan ve ilaç uygulama ve takip için materyal geliştirmek” gibi tanımlar yaptıkları görüldü. Hemşireliğe yönelik yenilikçilik/inovasyon ile ilgili ise; hemşirelerin hangi bölümde çalışacağına sınavla belirlenmesi”, “yoğun bakım ve yaşlı bakımında hijyen gereksinimlerini karşılamayı kolaylaştırmak için bakım aleti tasarlamak”, “damar yolu açarken damarı bulmak için etiket tasarımı”, “damar yolu yönetimine ait araç geliştirmek” gibi fikirleri olduğu saptandı.

Çalışmaya katılan öğrencilerin akademik not ortalamalarının $2,45 \pm 0,46$ (min:1,00 maks:3,76) olduğu ve sınıflar arası anlamlı fark olmadığı görüldü ($p \geq 0,05$). Öğrencilerin BYÖ toplam puan ortalaması $64,1 \pm 8,0$ (min:38 maks:88) olup ölçek değerlendirmesine göre öğrencilerin “kuşkuçular” gurubunda yer aldığı ve yeniliklere karşı sorgulayıcı oldukları görülmektedir (Tablo 3).

Öğrencilerin BYÖ puanlarına bakıldığında; kadınların puan ortalamalarının ($64,2 \pm 7,8$; min:42 max:84) erkeklerin puan ortalamalarından

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerin Mesleğe İlişkin Özellikleri (n:510).

| | 1.sınıf | | 2.sınıf | | 3. sınıf | | 4.sınıf | | Toplam | | İstatistiksel analiz | | | |
|--|----------|------|----------|------|----------|------|----------|------|---------------|-------------|-------------------------------|-------------|-------------|---------|
| | n | % | n | % | n | % | n | % | n | % | | | | |
| Hemşirelik kuruluşuna üyeliği | | | | | | | | | | | | | | |
| Var | 1 | 0.2 | 7 | 1.4 | 21 | 4.1 | 3 | 0.6 | 32 | 6.3 | $X^2: 29.076$ $p: 0.001^*$ | | | |
| Yok | 137 | 26.9 | 132 | 25.9 | 115 | 22.5 | 94 | 18.4 | 478 | 93.7 | | | | |
| Eğitim hayatı boyunca seminer/konferansa katılma durumu | | | | | | | | | | | | | | |
| Evet | 130 | 25.5 | 128 | 25.1 | 132 | 25.9 | 94 | 18.4 | 484 | 94.9 | $X^2: 4.531$ $p: 0.210$ | | | |
| Hayır | 8 | 1.6 | 11 | 2.2 | 4 | 0.8 | 2 | 0.6 | 26 | 5.1 | | | | |
| Yenilikçilik/inovasyon seminer/konferansa katılma durumu | | | | | | | | | | | | | | |
| Evet | 11 | 2.2 | 22 | 4.3 | 19 | 3.7 | 20 | 3.9 | 72 | 14.1 | $X^2: 8.019$ $p: 0.040^*$ | | | |
| Hayır | 127 | 24.9 | 117 | 22.9 | 117 | 22.9 | 77 | 15.1 | 438 | 85.9 | | | | |
| Yenilikçilik/inovasyon ile ilgili ders alam durumu | | | | | | | | | | | | | | |
| Evet | 2 | 0.4 | 3 | 0.6 | 1 | 0.2 | 11 | 2.2 | 17 | 3.3 | $X^2: 24.264$ $p: 0.001^*$ | | | |
| Hayır | 136 | 26.7 | 136 | 26.7 | 135 | 26.5 | 86 | 16.9 | 493 | 96.7 | | | | |
| Girişimcilik ile ilgili ders/ seminer/konferansa katılma durumu | | | | | | | | | | | | | | |
| Evet | 20 | 3.9 | 26 | 5.1 | 33 | 6.5 | 33 | 6.5 | 112 | 22.0 | $X^2: 24.264$ $p: 0.001^*$ | | | |
| Hayır | 118 | 23.1 | 113 | 22.2 | 103 | 20.2 | 64 | 12.5 | 398 | 78.0 | | | | |
| Sosyal medyada yeniklere / fütüristlere yönelik hesapları takip etme durumu | | | | | | | | | | | | | | |
| Evet | 36 | 7.1 | 29 | 5.7 | 42 | 8.2 | 25 | 4.9 | 132 | 25.9 | $X^2: 3.601$ $p: 0.305$ | | | |
| Hayır | 102 | 20.0 | 110 | 21.6 | 94 | 18.4 | 72 | 14.1 | 378 | 74.1 | | | | |
| Hayata yönelik bir yenilik/inovasyon fikri olma durumu | | | | | | | | | | | | | | |
| Evet | 43 | 8.4 | 39 | 7.6 | 44 | 8.6 | 31 | 6.1 | 157 | 30.8 | $X^2: .714$ $p: 0.868$ | | | |
| Hayır | 95 | 18.6 | 100 | 19.6 | 92 | 18.0 | 66 | 12.9 | 353 | 69.2 | | | | |
| Hemşireliğe yönelik bir yenilik/inovasyon fikri olma durumu | | | | | | | | | | | | | | |
| Evet | 26 | 5.1 | 33 | 6.5 | 32 | 6.3 | 28 | 5.5 | 119 | 23.3 | $X^2: 3.233$ $p: 0.357$ | | | |
| Hayır | 112 | 22.0 | 106 | 20.8 | 104 | 20.4 | 69 | 13.5 | 391 | 76.7 | | | | |
| | | | | | | | | | Toplam | 510 | 100 | | | |
| | | | | | | | | | X±SS | X±SS | X±SS | X±SS | X±SS | F: .706 |
| Akademik not ortalaması | 2.41±.54 | | 2.46±.47 | | 2.48±.41 | | 2.48±.41 | | 2.45±.46 | | $p: 0.549$ | | | |

SS: Ortalama , standart sapma

Tablo 3. Öğrencilerin Bireysel Yenilikçilik Ölçeği ve Ölçek Alt Boyutlarına Göre Puan Ortalamaları.

| Boyutlar | n | Ort. ± SS |
|------------------------|------------|-----------------|
| Fikir önderliği | 510 | 24.4±4.9 |
| Değişime direnç | 510 | 23.7±5.4 |
| Risk alma | 510 | 16.1±2.4 |
| Toplam | 510 | 64.1±8.0 |

Ort.: Ortalama; SS: Standart sapma

63,7±7,8; min:38 max:84); hayata ve hemşireliğe yönelik bir yenilik/inovasyon fikri olanların puan ortalamalarının (sırasıyla 66,9±7,8; min:52 max:80; 66,8±7,8; min:53 max:80) olmayanlardan daha yüksek bulundu (Tablo 4).

Tablo 4. Bazı değişkenler ile BYÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması.

| Değişkenler | n | Ort.± SS | İstatistiksel analiz |
|--|-----|----------|----------------------|
| Cinsiyet | | | |
| Kadın | 413 | 64.2±7.8 | $t: -1.979$ |
| Erkek | 97 | 63.7±8.7 | $p:0.04$ |
| Yenilikçilik/inovasyon ile ilgili konferans/seminer alma durumu | | | |
| Evet | 72 | 66.4±8.6 | $t: -2.651$ |
| Hayır | 438 | 63.7±7.8 | $p:0.008$ |
| Hayata yönelik bir yenilik/inovasyon fikri olma durumu | | | |
| Var | 157 | 66.9±7.8 | $t: 5.460$ |
| Yok | 353 | 62.8±7.8 | $p:0.001$ |
| Hemşireliğe yönelik bir yenilik/inovasyon fikri olma durumu | | | |
| Var | 119 | 66.8±7.8 | $t: 4.838$ |
| Yok | 391 | 63.3±7.9 | $p:0.001$ |

Ort.: Ortalama; SS: Standart sapma

TARTIŞMA

Yenilikçilik kavramı inovasyon, yönetim, öğrenmeyi öğrenme, inisiyatif alma, girişimcilik, bilgiyi elde etme, karar verebilme gibi birçok başlığın içinde yer almakta, bireylerin değişim ve yeniliğe karşı tepkilerini kapsamaktadır (9). Hemşirelikte yenilikçilik, sağlık bakımının etkinliğini inovatif yaklaşımlar, girişimcilik ve bilgi teknolojilerinin kullanılması ile iş verimliliğini arttırmak için yeni fikirlerin, tekniklerin ya da prosedürlerin topluma faydalı hale getirmektir (10,11). Bireysel yenilikçilik için en önemli engelin kurumsal engeller olduğu bildirilmektedir. Hemşirelerin yenilikçi davranışlarını etkileyen bireysel faktörleri; eğitim düzeyi-bilgi, deneyim ve liderlik özellikleri oluşturmaktadır (12). Bunun yanında cinsiyetin hem bireysel yenilikçiliği hem de yenilikçiliğin önündeki engeller algısını etkilediği, kız öğrencilerin BYÖ puanlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu bildirilmektedir (13). Bu çalışmada benzer şekilde kız öğrencilerin BYÖ puanları erkek öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur.

Turan ve ark. (2019) hemşirelik öğrencilerinin çoğunun sosyal paylaşım sitelerini kullandığını ve bu sitelerde ortalama $2,32 \pm 1,89$ saat vakit geçirdiğini bildirmektedir (14). Bu çalışmada ise öğrencilerin yaklaşık dörtte birinin sosyal medyada yenilikçilik ile ilgili hesapları takip ettiği görülmektedir.

Ertuğ ve Kaya (2017), Turan ve ark. (2019), Tarhan ve Doğan (2018) ve Bodur (2018)'un yenilikçilik üzerine hemşireler ile yaptıkları çalışma sonuçları (13–16); bu çalışmada benzer şekilde öğrencilerin bireysel yenilikçilik düzeylerinin yeniliklere karşı sorgulayıcı ve şüpheli olduklarını, yenilikçiliğe ilişkin yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıklarını göstermektedir. Aktaş ve ark. (2019)'nın sağlık profesyonellerinin bireysel yenilikçiliklerini belirlemeye çalıştığı çalışmada; öğrenci çalışmalarında olduğu gibi çoğunun gelenekselci olduğu belirtilmektedir (2). Şüpheli inovasyonu kabul etmek konusunda ihtiyatlı davranmakta ve toplumun çoğu tarafından kabul edilmeden inovasyonu kabul etmemektedir. Gelenekçilerin inovasyona karşı önyargıları vardır ve yeni inovasyonlara uyum sağlaması en zor olan gruptur. Liderlik nitelikleri yoktur (14). Bu çalışmada da hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeyinin “şüpheli” kategorisinde olduğu görülmektedir.

Yenilikçi bireylerin yetişmesi için, yeni fikirleri denemeye açık ve inisiyatif alabilen ve girişken özelliklerin rolü büyüktür. Hemşirelerin gelecekte gelişmiş teknolojilere ve hasta bakımındaki hızlı değişimlere uyum sağlayan, sağlık bakım teknolojilerini ve bilişim sistemlerini bilen, fikir önderliği eden profesyonel meslek bireyleri olmaları gerektiği vurgulanmaktadır. Yapılan çalışmalar hemşirelik bakımında kanıta dayalı uygulamaları benimseme ile bireysel yenilikçilik arasında pozitif yönde ilişki olduğunu

göstermektedir (17). Bu nedenle kanıta dayalı bakım uygulamalarının benimsenmesinde öğrencilerinin bireysel yenilikçilik davranışları oldukça etkili olacak ve sağlık bakım kalitesini etkileyecektir (16).

Günümüz teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, bu gelişmelerin mesleki uygulamalara yansması bireylerin kendini yenilemesine ve geliştirmesini gerekli kılmaktadır (18). Bu değişim ve gelişim süreci, birey ve toplumun sağlık ihtiyaçlarına cevap vermek durumunda olan hemşirelik mesleğinin değişmesine ve gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Yenilikçiliğin hemşirelik eğitiminde öğrenmeyi teşvik edeceği, kanıta dayalı uygulamaları destekleyeceği, gerekli araştırma ruhunu kazandıracığı ve sorgulamaya yönelteceği görülmektedir (6). Ülkemiz hemşirelerin bakım alanındaki bilgi ve becerilerini geliştirmek, eleştirel düşüncelerini sağlamak, bilgi teknolojilerine hâkim olabilmek ve inovatif girişimlerde bulunabilmeleri için önlemler alınmakta ders programları bu bakış açısı ile düzenlenmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak; öğrencilerin beşte dördünün kadın olduğu, yarısından çoğunun Anadolu lisesi mezunu olduğu, yarısından fazlasının şehir ve büyükşehirlerde yaşadığı ve çoğunun orta gelir seviyesinde olduğu görülmektedir. Hemşirelik öğrencilerinin çoğunun konferans ve seminerlere katıldığı ancak bu etkinliklerin çok azının yenilikçilik/inovasyon ile ilgili olduğu ve yenilikçilik/inovasyon ile ilgili çoğunun ders

almadığı görüldü. Öğrencilerin yaklaşık her üç öğrenciden birinin hayata dair inovatif fikri olmasına rağmen fikri olanların neredeyse tamamı fikrini açıklamak istememektedir. Bireysel yenilikçiliğin yüksek performansa temel oluşturduğu ve uzun dönemli başarıyı teşvik edeceği unutulmamalıdır(19). Bu nedenle öğrenciler yenilikçi fikirlerini açıklama konusunda ve bu fikirleri gerçekleştirebilecekleri proje ve çalışmalar ile desteklenmelidir.

Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre yenilikçilik/inovasyon ile ilgili konferans/seminer alanların almayanlara göre hayata ya da hemşireliğe dair yenilikçilik fikri olan öğrencilerin olmayanlara göre BYÖ puanları yüksek bulunmuştur. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin aldıkları ölçek puanları; kuşkucu olduklarını, yeniliklere karşı sorgulayıcı, yenilikçiliğe ilişkin yeterli bilgi düzeyine sahip olmadıklarını gösterdi. Yenilikçilik ile ilgili düzeylerinin çok yüksek olmamasına rağmen yaklaşık üçte birinin günlük hayata dair, dörtte birinin hemşirelik uygulamalarına yönelik yenilikçi bir fikrinin olduğu görüldü. Bu nedenle;

- Yenilikçi/inovatif fikirlerini hayata geçirmelerini sağlayacak derslerin öğretim programlarına eklenmesi,
- Yenilikçilik/inovasyon ile ilgili konferansların düzenlenmesi,
- Öğrencilerin yenilikçilik/inovasyon ile proje geliştirmesi için bilgilendirilmesi ve teşvik edilmesi önerilmektedir.

Bu sonuçlar ışığında, öğrencilerin hemşirelikteki yenilikçi rolü dâhilinde hemşirelik bakım kalitesini arttırmak ve problem çözmede teknolojik araçların kullanımını sağlamak için çalışmalar planlanabilir.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Yazar(lar) bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanması ile ilgili olarak herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

FİNANSMAN BEYANI

Yazar(lar) herhangi bir finansal destek almamıştır.

KAYNAKLAR

1. Sarıoğlu Kemer A, Altuntaş S. Adaptation of The Individual Innovativeness Scale in Nursing Profession: Turkish Validity - Reliability Study. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Derg.* 2017;14(1):52–61.
2. Aktas B, Bakan AB, Baysal HY. Individual innovativeness features of family health personnels and their attitudes towards technology. *J Pak Med Assoc.* 2019;69(8):1079–83.
3. Naktiyok A, Kök SB. Çevresel Faktörlerin İç Girişimcilik Üzerine Etkileri. *AKÜ İktisadi ve İdari Bilim Fakültesi Derg.* 2006;8(2):77–96.
4. Sarıoğlu A. Bireysel Yenilikçilik Ölçeğinin Hemşirelikte Geçerlik ve Güvenirliği. *Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi*; 2014.
5. Dil S, M. U, Aykanat B. Innovation in nursing education Hemşirelik eğitiminde inovasyon. *Int J Hum Sci.* 2012;9(2):1217–28.
6. Herdman EA, Korkmaz ÖY. Hmşirelik ve Yenilikçilik. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Derg.* 2009;6(20):2–4.
7. Hurt H, Joseph K, Cook C. Scales for the measurement of innovativeness. *Hum Commun Res.* 1977;4:58–65.
8. Lohana S, Kartini U, Rashid B, Nasuredin J, Kumar V. Management and Business Research Quarterly Determinants of Financial Sustainability and Access to Finance among SMEs in Malaysia: A Pilot Study. *Management and Business Research Quarterly* 2019;2019(10):1–8.
9. Yılmaz R, Beşkaya YM. Eğitim Yöneticilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri ile Bireysel Yenilikçilik Düzeylerinin İncelenmesi. *Ankara Univ Egit Bilim Fak Derg.* 2018;51(1):159–81.
10. Arslan H, Şener DK. Hemşirelikte Yeni ve Önemli Bir Kavram : Girişimcilik. *İÜFN Hem Derg.* 2012;20(2):140–5.
11. Özbey H, Başdaş Ö. Hemşirelikte inovasyon. *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilim Fakültesi Derg.* 2018;5(1):1–7.
12. Sonmez B, Yıldırım A. Determination of Nurses' Innovative Behaviour and Their Views about the Factors Affecting Their Innovative Behaviour: A Qualitative Study in a University Hospital. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Derg.* 2014;1(2):49–59.
13. Ertuğ N, Kaya H. Investigating the Individual Innovativeness Profiles and Barriers to Innovativeness in Undergraduate Nursing Students. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Derg.* 2017;14(3):192–7.
14. Turan N, Kaya H, Durgun H, Aşti T. Nursing Students' Technological Equipment Usage and Individual Innovation Levels. *CIN - Comput Informatics Nurs.* 2019;37(6):298–305.
15. Tarhan M, Doğan P. Hemşirelik Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik (İnovasyon) Düzeyleri İle Girişimcilik Eğilimleri Arasındaki İlişki. *Sağlık Bilim ve Meslekleri Derg.* 2018;5(2):139–48.
16. Bodur G. Hemşirelik Öğrencilerinin Bireysel Yenilikçilik (İnovasyon) Düzeyleri İle Girişimcilik Eğilimleri Arasındaki İlişki. *Sağlık Bilim ve Meslekleri Derg.* 2018;5(2):139–48.
17. Mohammadi MM, Poursaberi R, Salahshoor MR. Evaluating the adoption of evidence-based practice using Rogers's diffusion of innovation theory: A model testing study. *Heal Promot Perspect.* 2018;8(1):25–32.
18. Özgür H. Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilimleri ile Bireysel Yenilikçilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Derg.* 2013;9(2):409–20.
19. Işık C, Türkmendağ T. Atatürk Üniversitesi Turizm fakültesi öğrencilerinin bireysel yenilikçilik algılarının belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Tur Fakültesi Derg.* 2016;70–99.